

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської філології

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА

підготовки бакалавра
спеціальності 014.02 Середня освіта (Англійська мова і література)
освітньо-професійної програми Середня освіта. Англійська мова

Луцьк 2022

Силабус освітнього компонента ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014.02 Середня освіта (Англійська мова і література), за освітньо-професійною програмою Середня освіта. Англійська мова.

Розробник: Чарікова Ірина Василівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри англійської філології, протокол № 1 від 30.08.2021 р.

Зміни до силабусу внесено на підставі рішення засідання науково-методичної комісії факультету іноземної філології, протокол № 7 від 02.02.2022 р.

Силабус освітнього компонента перезатверджено на засіданні кафедри англійської філології, протокол № 10 від 04.02.2022 р.

Завідувач кафедри проф. Ущина В. А.

I. Опис освітнього компонента *Таблиця 1 (денна форма)*

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014.02 Середня освіта (Англійська мова і література) Середня освіта. Англійська мова Бакалавр	Обов’язкова
Кількість годин/кредитів 90 год./3 кредити		Рік навчання 1
		Семестр1-ий
		Лекції 20 год.
		Практичні(семінарські)16 год. Консультації 6г од.
		Самостійна робота 48 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014.02 Середня освіта (Англійська мова і література) Середня освіта. Англійська мова Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 60год./2кредити		Рікнавчання1
		Семестр1-ий
		Лекції 6 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні(семінарські) 6 год.
		Самостійна робота 10 год.
		Консультації 68 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Чарікова Ірина Василівна
Науковий ступінь	Кандидат філологічних наук
Вчене звання	Доцент кафедри англійської філології
Посада	доцент
Контактна інформація	м.т.(066)9624809
	icharikova@eenu.edu.ua, mytwins@ukr.net
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.
--	--

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Освітній компонент Вступ до мовознавства призначений для здобувачів освіти першого року навчання факультету іноземної філології і розрахований на один семестр. Цей освітній компонент є першим в системі методологічних лінгвістичних освітніх компонентів і покликаний слугувати теоретико-методологічною базою для засвоєння освітніх компонентів мовознавчого циклу. **Предметом** освітнього компонента Вступ до мовознавства виступає процес ознайомлення здобувачів освіти з відомостями про природу і походження мови, основні закономірності її розвитку, місце мови серед інших явищ дійсності; особливості будови мови, основні одиниці та категорії мови, їх співвідношення; методи лінгвістичного дослідження і можливі класифікації мов світу.

2. Пререквізити. Вивчення цього освітнього компонента ґрунтується на фонових знаннях здобувачів освіти про особливості структури та функціонування мови і передбачає паралельне вивчення освітніх компонентів Основи критичного мислення й Англійська мова. До **постреквізитів** належать Українська мова (за професійним спрямуванням), Вступ до фаху, Література англomовних країн, Німецька/французька мова, Теоретичний курс англійської мови та Теоретичний курс німецької/французької мови.

3. Мета і завдання освітнього компонента. Мета теоретичного освітнього компонента «Вступ до мовознавства» передбачає формування у здобувачів освіти професійної компетенції, яка протягом вивчення освітнього компонента реалізується через:

1) представлення основних класифікацій методів і прийомів мовознавства, характеристик мови та мислення, традиційних та сучасних теорій походження мови, характеристик парадигматичних і синтагматичних відношень між мовними одиницями;

2) ознайомлення здобувачів освіти з класифікаціями звуків мови за основними та додатковими ознаками, диференціальними та інтегральними ознаками фонем, прийомами членування мовленнєвого потоку на фразу, синтагму, такт і звук; ознайомлення з фонетичною і фонематичною транскрипцією;

3) навчання здобувачів освіти характеристик типів системних відношень лексичних одиниць: синонімів, антонімів, паронімів; навчання аналізу типів переносних значень: метафоричних, метонімічних і функціональних; навчання аналізу типів фразеологічних одиниць, характеристикам граматичних значень і критеріїв виділення різних частин мови різних мов світу;

4) ознайомлення здобувачів освіти з морфологічними типами мов, граматичними способами синтетичних і аналітичних мов; навчання вміння виявляти відмінності між сталими і вільними словосполученнями, характеризувати сурядні і підрядні словосполучення, аналізувати типи речень за різними ознаками, розрізняти актуальне і граматичне членування речень;

5) навчання здобувачів освіти морфологічній (типологічній) класифікації мов світу, ознайомлення з афіксальними типами мов: флективними (синтетичними й аналітичними) і аглютинативними мовами; ізолюючим типом мов і полісинтетичними (інкорпоруючими).

Основними завданнями освітнього компонента «Вступ до мовознавства» є набуття здобувачами освіти базових знань з проблем походження мови та її внутрішньої структури; осмислення специфіки мови як суспільного явища, розгляду її основних функцій; ознайомлення з існуючими лінгвістичними теоріями і концепціями; розгляд багаторівневої структури мови: фонетики і фонології, лексики і фразеології, словотвору і граматики (морфології і синтаксису); ознайомлення з існуючими принципами систематизації мов світу.

4. Результати навчання (компетентності). Здобувачі освіти набудуть таких компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати різного рівня складності спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі педагогіки, викладати англійську та

німецьку/французьку мови в закладах загальної середньої освіти, що передбачає застосування сучасних теорій та методів освітніх наук і новітніх інформаційних технологій.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою (в усній і письмовій формах) на професійному рівні.

ЗК 3. Здатність до вираження національної культурної ідентичності, осмислення історії у контексті розвитку соціальних інституцій та груп, виявлення поваги до багатоманітності й мультикультурності у суспільстві; зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області для здійснення професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність вчитися, опановувати нові знання й застосовувати їх у практичних ситуаціях, використовуючи інформацію з різних джерел.

ЗК 7. Здатність до абстрактного та критичного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, толерантного та взаємоввічливого спілкування з представниками інших професійних груп із дотриманням професійної етики.

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про англійську та німецьку/французьку мови як особливу знакову систему, їхню природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрових різновидах і регістрах спілкування

(офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Вільно спілкується з професійних питань із фахівцями та нефахівцями (в тому числі представниками інших культур) державною та/або іноземними мовами усно й письмово з метою використання їх для організації й управління освітнім процесом.

ПРН 6. Використовує різні види ораторських виступів, ефективно планує виступи та добирає матеріал, оперує методикою підготовки та виголошення промови, володіє основами техніки мовлення, вміє фахово вести розгорнутий монолог/діалог та уміло застосовувати вербальні та невербальні засоби спілкування.

ПРН 8. Знає й розуміє систему мови і вміє застосовувати ці знання у професійній освітній діяльності.

ПРН 10. Здійснює аналіз мовних одиниць рідної та іноземних мов, визначає їхню взаємодію та характеризує мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 11. Аналізує й інтерпретує твори англomовної художньої літератури, визначає їхню специфіку й місце в літературному процесі.

ПРН 12. Ефективно використовує іноземні мови в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

5. Структура освітнього компонента.

Таблиця 2 (Денна/заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Тема 1. Предмет, завдання і методи науки про мову. Природа, сутність і функції мови.	10/12	2/2	2/-	6/10		ДС+ДБ+ РК+Р/ 5

Тема 2. Гіпотези походження мови. Основні процеси мовного розвитку. Класифікації мов світу. Письмо.	14/14	4/-	2/2	7/10	1/2	ДС+ДБ+ РК+Р / 10
Тема 3. Мова як система знаків. Система та структура мови.	12/12	2/-	2/-	7/10	1/2	ДС+ДБ+ РК+Р / 5
Разом за модулем 1	36/38	8/2	6/2	20/30	2/4	20
Тема 4. Фонетика. Фонологія. Лексикографія.	14/11	4/2	2/-	7/9	1/-	ДС+ДБ+ РК+Р / 5
Тема 5. Лексикологія. Лексична система мови. Фразеологія	14/14	4/-	2/2	7/10	1/2	ДС+ДБ+ РК+Р / 5
Тема 6. Граматика як учення про морфологічну і синтаксичну будову мови	12/13	2/2	2/-	7/9	1/2	ДС+ДБ+ РК+Р / 5
Тема 7. Частини мови та принципи їх виділення.	14/14	2/-	4/2	7/10	1/2	ДС+ДБ+ РК+Р / 5
Разом за модулем 2	54/52	12/4	10/4	28/38	4/6	20
	Бал					
	Т / 30					
	Т / 30					
Усього	90/90	20/6	16/6	48/68	6/10	

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 3

Тема	Кількість годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
Тема 1. Генетичне мовознавство. Теорія становлення мови.	12	17	Виникнення і формування людської мови.
Тема 2. Еволюційне мовознавство. Теорія еволюції мови.	12	17	Еволюційний розвиток людської мови. Еволюція знаків, вираження, змісту.
Тема 3. Основні течії сучасної лінгвістики.	12	17	Від генеративізму до нео- і постгенеративізму
Тема 4. Порівняльно-історичне мовознавство.	12	17	Передумови виникнення і основоположники порівняльно-історичного мовознавства.
Разом:	48	68	

IV. Політика оцінювання

При вивченні освітнього компонента Вступ до мовознавства здобувач освіти виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до семінарських занять (аналіз теоретичних відомостей, опрацювання конспекту лекції, володіння термінологічним словником освітнього компонента, підготовку відповідей згідно плану семінарських занять, доповнення та коментарі відповідей інших здобувачів освіти, підготовку презентацій).

Контроль успішності здобувачів освіти здійснюється з урахуванням поточного, проміжного і підсумкового оцінювання та здійснюється згідно [ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти ВНУ імені Лесі Українки.](#)

Поточним контролем передбачені відповіді на семінарських заняттях, що має на меті перевірку рівня знань, присутність на лекціях, наявність конспекту та виконання науково-дослідних пошукових (самостійних) завдань. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за два змістових модулі (ЗМ), становить 40.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу. Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.](#)

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті здобувач освіти представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному (семінарському) занятті знання здобувача освіти оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Якщо здобувач освіти хоче покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка та захист презентації на одну із запропонованих тем (на

вибір), або написання тез.

Неформальна освіта при викладанні дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до [ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки](#) За умови підтвердження, що зміст майстер-класів (семінарів, курсів тощо) відповідає темам освітнього компонента, сертифікати участі в них (або інші підтверджуючі документи) будуть достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється лектором і може проводитись лише один раз згідно із розкладом проведення лекційних занять. Відсутність здобувача освіти на модульному тесті оцінюється у “0” балів. Повторне складання підсумкового модульного контролю для здобувача освіти можливе за умови його відсутності з поважної причини відповідно до графіка, затвердженого кафедрою практики англійської мови. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за модульну контрольну роботу в межах змістового модуля, становить 30. Максимальна кількість балів за модульний контроль після написання двох модульних контрольних робіт дорівнює 60.

Рівень знань здобувача освіти за поточний і модульний контроль оцінюється в балах, фіксується у журналі після вивчення кожного змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в залікову відомість.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг здобувач освіти може дібрати бали, виконавши написання інформаційно-аналітичного реферату.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90–100	Відмінно
82–89	Дуже добре
75–81	Добре
67–74	Задовільно
60–66	Достатньо

VII. Рекомендована література

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Київ: Вища школа, 1991. 224 с.
2. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2006. 143 с.
3. Бевзенко С. П. Короткий вступ до курсу про мову: методичні матеріали до курсу „Вступ до мовознавства”. Київ: Київський педінститут, 1983–1984. Вип. 1. 56 с.; Вип. 2. 52 с.; Вип. 2 (продовження). 58 с.
4. Білецький А. О. Про мову і мовознавство. Київ: АртЕК, 1996. 224 с.
5. Вихованець І. Р. Нариси функціонального синтаксису української мови. Київ, 1992. 285 с.
6. Вихованець І., Задорожний І. Дорогами праці й натхнення (До 70-річчя члена- кореспондента НАН України Василя Німчука). *Українська мова*. 2003. №3–4. С.150–157.
7. Герета Н. М., Торчинський М. М. Вступ до мовознавства. Київ: Товариство „Знання”, 2000. 44 с.
8. Горюшкіна О., Сікорська З. Яка прекрасна наука – мовознавство! *Дивослово*. 1998. № 1. С. 15–16.
9. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова. Київ: Вища школа, 1997. 348 с.
10. Дорошенко С. І., Дудик П. С. Вступ до мовознавства. Київ, 1974. 296 с.
11. Етимологія української мови/ за заг. ред. О. І. Потапенка. Київ: Міленіум, 2005. 212 с.
12. Ковалик І. І., Самійленко С. П. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки. Київ, 1985. 214 с.
13. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. Київ, 1999. 349 с.
14. Левицький А. Е., Сингаївська А. В., Славова Л. Л. Вступ до мовознавства: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 104 с.
15. Радчук В. Параметри і взаємодія мов. *Дивослово*. 2005. № 6. С. 36–44.
16. Семчинський С. В. Загальне мовознавство. Київ, 1996. 345 с.
17. Соссюр Ф. Де. Курс загальної лінгвістики. Київ, 1998. 244 с.
18. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language. Cambridge University Press, 1992.
19. Poluzhin M.M. Lectures Notes on Historiography of Linguistics. Вінниця: 2004.
20. Wierzbicka A. Semantics, culture and cognition. New York; Oxford: 1992.